

Заклади охорони здоров'я, до яких звернулися або були доставлені потерпілі, ведуть реєстрацію нещасних випадків в окремому «Журналі реєстрації нещасних випадків невиробничого характеру».

Приклад 1: Працівниця підприємства, будучи вдома, протирала стіни на кухні стоячи на стільці. Під час пересування стільця вдарилася коліном об край стола і отримала травму колінного суглобу.

Приклад 2: Під час прямування з роботи робітник підприємства послизнувся на мокрій дорозі і отримав травму голеностопного суглобу.

Приклад 3: Працівник підприємства у своєму гаражі ремонтував власний автомобіль. Під час зняття двигуна отримав травму лівої кисті.

Всі наведені вище випадки відносяться до нещасних випадків невиробничого характеру і на них складається акт за формою НТ.

Питання для самоконтролю

1. Нещасні випадки невиробничого характеру та їх види.
2. Які нещасні випадки невиробничого характеру підлягають розслідуванню?
3. Хто встановлює і засвідчує факт ушкодження здоров'я внаслідок нещасного випадку?
4. Склад комісії для розслідування нещасних випадків (за винятком групових), які сталися з працюючими особами.
5. Порядок дій працівника і роботодавця під час скоєння нещасного випадку невиробничого характеру.
6. Який документ складається результатами розслідування нещасного випадку і кому він надсилається.

ЛЕКЦІЯ 12. РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ В ОРГАНАХ І ПІДРОЗДІЛАХ ДСНС

План

- 12.1. Організація розслідування нещасних випадків
- 12.2 Процедура проведення розслідування нещасного випадку
- 12.3 Особливості розслідування пожеж

12.1 Організація розслідування нещасних випадків

Порядок розслідування, ведення обліку нещасних випадків, які сталися в органах і підрозділах ДСНС України проводиться у відповідності з Інструкцією про порядок розслідування, ведення обліку нещасних випадків в органах і підрозділах Міністерства України з питань надзвичай-

них ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, затвердженої наказом ДСНС України від 18.06.2006 № 540.

Дія Інструкції не поширюється на осіб, які працюють за трудовими договорами в органах і підрозділах ДСНС України.

— кожний нещасний випадок потерпілий або працівник, який його виявив, чи інша особа – свідок нещасного випадку повинні негайно повідомити:

— безпосереднього керівника робіт чи іншу уповноважену посадову особу органу і підрозділу ДСНС України;

— вжити заходів для надання необхідної допомоги потерпілому.

— у разі настання нещасного випадку безпосередній керівник робіт чи уповноважена посадова особа органу і підрозділу ДСНС України зобов'язаний:

— терміново організувати надання першої медичної;

— забезпечити у разі необхідності його доставку до лікувально-профілактичного закладу;

— повідомити про те, що сталося:

— керівника органу і підрозділу ДСНС України;

— службу з охорони праці або посадову особу, на яку покладено виконання функцій спеціаліста з питань охорони праці;

— зберегти до прибуття комісії з розслідування нещасного випадку обстановку на місці нещасного випадку та устаткування у такому стані, в якому

— вони були на момент настання нещасного випадку (якщо це не загрожує життю і здоров'ю інших осіб і не призведе до більш тяжких наслідків);

— ужити заходів до недопущення подібних випадків.

Керівник органу і підрозділу ДСНС України, одержавши повідомлення про нещасний випадок, зобов'язаний негайно повідомити про нещасний випадок:

— керівництво вищого органу і підрозділу ДСНС України;

— сектор з охорони праці центрального апарату ДСНС України;

— державний департамент пожежної безпеки ДСНС України - у разі нещасного випадку, що стався внаслідок пожежі;

— установу Держпродспоживслужби, яка здійснює санітарно-епідеміологічний нагляд за територією, на якій стався нещасний випадок - у разі виявлення гострого професійного захворювання (отруєння);

— призначити письмовим наказом комісію із розслідування нещасного випадку у складі не менше трьох осіб та організувати розслідування.

12.2 Процедура проведення розслідування нещасного випадку

До складу комісії із розслідування нещасного випадку (далі - комісія) включаються:

- керівник (спеціаліст) служби охорони праці або посадова особа, на яку покладено наказом керівника виконання функцій спеціаліста з питань охорони праці;
- керівник (безпосередній або прямий начальник) структурного підрозділу, де працює потерпілий;
- представник підрозділу роботи з персоналом;
- психолог у разі спроби чи скоєння самогубства потерпілим;
- спеціаліст СЕС – у разі гострих професійних захворювань (отруєнь). Головою комісії призначається посадова особа за рішенням начальника

• органу і підрозділу ДСНС України. До складу комісії не може включатися керівник робіт, який безпосередньо відповідає за стан охорони праці на робочому місці, де стався нещасний випадок.

Потерпілий або особа, яка представляє його інтереси, не включається до складу комісії, але має право:

- брати участь у її засіданнях;
- висловлювати свої пропозиції;
- додавати до матеріалів розслідування документи, що стосуються нещасного випадку;
- давати відповідні пояснення, у тому числі викладати в усній і письмовій формі особисту думку щодо обставин і причин нещасного випадку;
- одержувати від голови комісії інформацію про хід проведення розслідування.

Члени комісії мають право:

- отримувати письмові та усні пояснення від керівника та інших посадових осіб органів і підрозділів ДСНС України;
- проводити опитування потерпілих та свідків нещасного випадку. При розслідуванні нещасного випадку комісія зобов'язана у термін, визначений керівником органу і підрозділу ДСНС України:
  - обстежити місце нещасного випадку;
  - одержати пояснення потерпілого, якщо це можливо;
  - опитати свідків нещасного випадку та причетних до нього осіб;
  - визначити відповідність умов праці та її безпеки вимогам нормативно-правових актів з охорони праці;
  - з'ясувати обставини та причини нещасного випадку;
  - встановити, чи пов'язаний цей випадок із виконанням службових обов'язків;

- установити осіб, які допустили порушення вимог нормативно-правових актів з охорони праці, розробити заходи щодо запобігання подібним нещасним випадкам.

У разі, якщо цей нещасний випадок визнано таким, що пов'язаний із виконанням службових обов'язків, складається акт про нещасний випадок, пов'язаний з виконанням службових обов'язків, за формою Нцз-1.

Якщо нещасний випадок визнано таким, що не пов'язаний з виконанням службових обов'язків, складається акт про нещасний випадок, не пов'язаний із виконанням службових обов'язків, за формою НПВцз.

Зазначені акти передаються на затвердження керівнику органу і підрозділу ДСНС України, в якому стався нещасний випадок.

Акти форми Нцз-1 (або форми НПВцз) підписуються головою і всіма членами комісії. У разі незгоди зі змістом зазначених актів член комісії окремо письмово викладає свою окрему думку, яка додається до акта форми Нцз-5 і є його невід'ємною частиною, про що робиться запис в акті форми Нцз-5.

У разі виникнення потреби в проведенні лабораторних досліджень, екс-пертизи, випробувань для встановлення обставин і причин нещасного випадку строк розслідування може бути продовжено за погодженням з вищим органом і підрозділом ДСНС України, але не більш ніж на місяць, про що начальник органу і підрозділу, де стався нещасний випадок, видає наказ.

- Визнаються пов'язаними з виконанням службових обов'язків нещасні випадки, що сталися з особою під час виконання службових обов'язків, у то-му числі у відрядженні, а також ті, що сталися у період:

- перебування на робочому місці, на території органу і підрозділу ДСНС України або в іншому місці, пов'язаному з виконанням службових обов'язків, починаючи з моменту прибуття особи на робоче місце до їх відбуття, який повинен фіксуватися відповідно до вимог правил внутрішнього розпорядку органу і підрозділу ДСНС України, у тому числі протягом робочого та надурочного часу, або виконання завдань керівника в неробочий час;

- під час відпустки, у вихідні, святкові та неробочі дні;

- підготовки до роботи та приведення в порядок знарядь праці, засобів захисту, одягу, а також виконання заходів особистої гігієни;

- пересування по території перед початком роботи і після її закінчення;

- проведення навчання, тренувань, обов'язкових занять з фізичної підготовки у встановлений час;

- проїзду на службу чи зі служби на транспортному засобі, що належить органу і підрозділу ДСНС України, або на іншому транспортному засобі, наданому керівником;

- використання власного транспорту в інтересах підрозділу з дозволу або за дорученням керівника;
- ліквідації аварій, надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру, пожеж або їх наслідків;
- надання підрозділом шефської допомоги;
- прямування працівника до об'єкта (між об'єктами) обслуговування за затвердженими маршрутами або до будь-якого об'єкта за дорученням керівника;
- прямування до місця відрядження та в зворотному напрямку відповідно до завдання про відрядження.

Нещасні випадки, пов'язані із завданням тілесних ушкоджень іншою особою, або вбивство особи під час виконання нею службових (посадових) обов'язків чи дій в інтересах органу і підрозділу ДСНС України незалежно від порушення кримінальної справи розслідуються відповідно до цієї Інструкції. Такі випадки визнаються пов'язаними з виконанням службових обов'язків (крім випадків, що сталися через особисті мотиви).

Визнаються пов'язаними з виконанням службових обов'язків також випадки спроби чи скоєння самогубства працівником під впливом психофізіологічних, небезпечних та шкідливих факторів, пов'язаних із виконанням службових обов'язків.

Медичний висновок щодо зв'язку погіршення стану здоров'я особи з впливом на неї небезпечних чи шкідливих виробничих факторів або щодо протипоказання за станом здоров'я особи виконувати зазначену роботу видається лікувально-профілактичним закладом за місцем лікування потерпілого на запит керівника органу і підрозділу ДСНС України.

Не визнаються пов'язаними з виконанням службових обов'язків нещасні випадки, що сталися з особами:

- під час виконання дій, що не входять до службових обов'язків;
- під час використання ними в особистих інтересах транспортних засобів, машин, механізмів, устаткування, інструментів, що належать або використовуються органами і підрозділами ДСНС України або належать потерпілим чи іншим особам;
- унаслідок отруєння алкоголем і наркотичними засобами, токсичними чи отруйними речовинами, а також унаслідок їх дії (асфіксія, інсульт, зупинка серця тощо) за наявності відповідного медичного висновку, якщо це не пов'язано із застосуванням таких речовин у службовій діяльності чи порушенням вимог безпеки щодо їх зберігання і транспортування;
- якщо потерпілий, який перебував у стані алкогольного, токсичного чи

- наркотичного сп'яніння, був відсторонений від служби до настання нещасного випадку;
- у разі підтвердженого відповідним медичним висновком алкогольного, токсичного чи наркотичного сп'яніння, не зумовленого виробничим процесом, яке стало основною причиною нещасного випадку, за відсутності технічних та організаційних причин його настання;
- під час скоєння ними злочину чи адміністративного правопорушення;
- у разі навмисного завдання шкоди своєму здоров'ю.

Протягом доби після одержання матеріалів, підготовлених комісією із розслідування нещасного випадку керівник органу і підрозділу ДСНС України, який призначив комісію, повинен розглянути і затвердити необхідну кількість примірників актів форми Нцз-1 (або форми НПВцз).

На вимогу потерпілого або особи, яка представляє його інтереси, голова комісії зобов'язаний ознайомити його з документами, що містяться в матеріалах розслідування. За результатами розслідування керівник органу і підрозділу ДСНС України видає наказ. Нещасні випадки реєструються у журналі реєстрації осіб, які потерпіли від нещасних випадків.

12.3 Особливості розслідування пожеж

Порядок розслідування пожеж встановлюють відповідно до галузевих правил пожежної безпеки, які видаються за необхідністю центральними органами виконавчої влади з урахуванням специфічних умов та особливостей щодо забезпечення пожежної безпеки об'єктів, віднесених до їх сфери управління (наприклад, «Правила пожежної безпеки в компаніях, на підприємствах та в організаціях енергетичної галузі України», затверджені наказом Міністерства палива та енергетики України від 26.07.2005 р. № 343; «Правила пожежної безпеки в лісах України», затверджені наказом Держкомлісгоспу України від 27.12.2004 р. № 278; «Правила пожежної безпеки для підприємств і організацій автомобільного транспорту України», затверджені наказом Міністерства інфраструктури України від 21.01.2015 р. № 11, а також «Положення про порядок розслідування підземних пожеж на вугільних шахтах», затверджені наказом Міністерства палива та енергетики України від 12.10.2004 р. № 638 (НАПБ Б.02.019-2004); «Інструкції зі службового розслідування, обліку пожеж та наслідків від них на залізничному транспорті», затверджені наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 03.08.2005 р. № 430).

Приклад 14: 15.06.2011 р. на будівництві логістичного комплексу для зберігання побутової техніки у Київській області стався груповий нещасний випадок, де внаслідок загоряння утеплювача (пінополістиролу), що був у будівлі, пожежа охопила площу 27 000 м². Були пошкоджені

металеві несучі конструкції та сталося руйнування частини будівлі, а також травмовано 2 особи, одну з яких смертельно.

По кожній пожежі після її ліквідації для проведення технічного розслідування пожежі утворюють комісію, до складу якої входить не менш, як три особи, у т. ч. представник територіального органу Державної служби України з надзвичайних ситуацій, представник адміністрації (власник) об'єкта, потерпілий а також можуть включатися працівники страхових організацій, фахівці та інші особи.

Комісія проводить технічне розслідування і складає Акт про пожежу (рис. 6.8), який засвідчує факт пожежі. Члени комісії підписують Акт, який складається не менш, як у двох примірниках. Якщо пожежу гасили не самостійно, то також заповнюють частину акта про сили та засоби, що залучались до гасіння (цю інформацію беруть з робочих даних пожежної охорони, наприклад, про кількість машин тощо), керівника гасіння пожежі (як правило, керує міський штаб). Найчастіше на підприємствах пожежі гасять самостійно первинними засобами пожежогасіння.

Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, на об'єктах яких утворено підрозділи відомчої пожежної охорони, можуть розробляти відповідно до специфіки своєї діяльності за погодженням з ДСНС відомчі нормативно-правові акти, що засвідчують факт пожежі.

Примірники Акту про пожежу надсилаються:

місцевому органу державного нагляду (контролю) у сфері пожежної, техногенної безпеки та цивільного захисту;

представнику адміністрації об'єкта (власнику), потерпілому на їх вимогу.

До розслідувань пожеж зі слідами злочину можуть залучатись слідчі органи органів внутрішніх справ України відповідно до Положення про взаємодію органів внутрішніх справ України та Державного пожежного нагляду МНС України в попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів, пов'язаних із пожежами (затвердженого спільним наказом МВС та МНС України від 30.11.2012 № 1106/1377), де наведений Перелік типових дій учасників слідчо-оперативних груп при розкритті та розслідуванні злочинів, пов'язаних з пожежами. За результатами розслідування пожежі може використовуватись акт за формою Н-5 Порядку № 1232.

Медичні заклади незалежно від форми власності зобов'язані повідомити впродовж доби територіальні органи ДСНС про звернення чи доставку до них для надання медичної допомоги осіб з тілесними ушкодженнями чи отруєнням, отриманими під час пожежі (її вторинних проявів), або тих, що померли від травм і впливу небезпечних чинників пожежі, з поданням висновку про причину смерті.

Страхові організації незалежно від форми власності зобов'язані письмово повідомити у 3-денний строк територіальні органи ДСНС про

звернення до них юридичних та фізичних осіб із заявою про страховий випадок, спричинений пожежею.

Питання для самоконтролю

1. У відповідності до якого документу необхідно проводити розслідування нещасних випадків, які сталися в органах і підрозділах ДСНС України?

2. Що повинен зробити безпосередній керівник робіт чи уповноважена посадова особа органу і підрозділу ДСНС України у разі настання нещасного випадку?

3. Що повинен зробити керівник органу і підрозділу ДСНС України, одержавши повідомлення про нещасний випадок?

4. Хто входить до складу комісії з розслідування нещасних випадків, які сталися в органах і підрозділах ДСНС України?

5. Які права має потерпілий або особа, яка представляє його інтереси під час розслідування нещасного випадку?

6. Які нещасні випадки визнаються пов'язаними з виконанням службових обов'язків?

7. Які нещасні випадки не визнаються пов'язаними з виконанням службових обов'язків.

8. Які документи та в які строки оформлюються за результатами розслідування?

9. Якими документами встановлюється порядок розслідування пожеж?

10. Якими документами визначається порядок розслідування пожеж?

11. Особливості процедури проведення розслідування пожежі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості ВР України. – 1996. – № 30. – С. 141.
2. Кодекс законів про працю України. від 10.12.1971 № 322-XIII.
3. Закон України «Про охорону праці» від 14 жовтня 1992 року N 2694-XII, в редакції Закону N 229-IV від 21.11.2002. // Відомості ВР України. – № 2. – С. 10.
4. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» від 23.09.1999 р. № 1105-XIV зі змінами та доповненнями від 21.12.2000 р. № 2180 // Відомості ВР України. – 1999. – № 46–47. – С. 403.
5. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2019 р. № 337.
6. Інструкція про порядок розслідування, ведення обліку нещасних випадків в органах і підрозділах МНС України. Затв. наказом МНС України № 540 від 18.08.2006 р.
7. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 22.03.2001 р. № 270.
8. Форма статистичної звітності №7-ТНВ (Звіт про травматизм на виробництві). Затверджена наказом Держкомстату України від 14.08.2002 р. № 309.
9. Інструкція щодо заповнення форми державного статистичного спостереження № 7-тнв (річна) «Звіт про травматизм на виробництві у 20 році». Затв. наказом Держкомстату України № 351 від 15.09.2009 р. 212.
10. Про затвердження форм звітності з питань охорони здоров'я та інструкцій щодо їхнього заповнення. Затв. наказом МОЗ України № 378 від 10.07.2007 р. 15. ГОСТ 12.0.003-74 «Небезпечні та шкідливі виробничі фактори. Класифікація».
11. Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.social.org.ua>.
12. Нагорна А.М. Медико-соціальні та економічні втрати від професійної захворюваності та шляхи їх попередження / А.М. Нагорна, Л.О. Добровольський, Л.М. Грузова, Л.А. Янковська, О.І. Колодяжна, М.П. Соколова // Український журнал з проблем медицини праці. – 2011. № 4– С. 62.
13. Акоюн Валерій. Відродження промислової медицини – шлях до збереження життя і здоров'я працюючих, 17 вересня 2013 р. / Валерій